

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ НА ПУБЛІЧНІЙ СЛУЖБІ: ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРАКТИКА

Конфлікт інтересів є одним із центральних понять сучасного антикорупційного законодавства. Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», конфлікт інтересів поділяється на потенційний та реальний. Потенційний конфлікт інтересів означає наявність у посадової особи приватного інтересу, який може вплинути на об'єктивність або неупередженість виконання службових повноважень. Реальний конфлікт інтересів - це суперечність між приватним інтересом особи та її службовими обов'язками, яка вже впливає на прийняття рішень чи вчинення певних дій.

Сутність конфлікту інтересів полягає у тому, що публічний службовець може використовувати свої повноваження не в інтересах держави чи суспільства, а для отримання особистої вигоди або переваг для близьких осіб. Приватний інтерес може бути як матеріальним, так і нематеріальним. Він може стосуватися сімейних зв'язків, дружніх стосунків, корпоративних інтересів, політичної зацікавленості або інших особистих мотивів.

Правове регулювання запобігання конфлікту інтересів в Україні здійснюється в першу чергу Законом України «Про запобігання корупції». Цей нормативно-правовий акт визначає основні обов'язки публічних службовців щодо недопущення конфлікту інтересів, встановлює механізми його врегулювання та передбачає відповідальність за порушення антикорупційного законодавства. Важливу роль у системі запобігання корупції відіграє Національне агентство з питань

запобігання корупції, яке здійснює контроль за дотриманням вимог законодавства, проводить перевірки та надає методичні рекомендації.

Одним із ключових обов'язків посадової особи є своєчасне повідомлення про наявність потенційного або реального конфлікту інтересів. Законодавством передбачено, що особа зобов'язана повідомити свого безпосереднього керівника або відповідний орган не пізніше наступного робочого дня після того, як їй стало відомо про наявність цього конфлікту. До моменту врегулювання ситуації службовець не має права приймати рішення або брати участь у вирішенні питань, які пов'язані з його приватним інтересом.

Проте, варто зазначити, що сам по собі конфлікт інтересів не є правопорушенням. Але проблема виникає тоді, коли посадова особа приховує інформацію про його існування або продовжує діяти в умовах реального конфлікту інтересів. У такому разі законодавство передбачає дисциплінарну, адміністративну, а в окремих випадках і кримінальну відповідальність.

На практиці конфлікт інтересів найчастіше виникає у сфері кадрових рішень, державних закупівель, розподілу бюджетних коштів та управління майном. Досить поширеними є ситуації, коли посадові особи призначають на посади своїх родичів, виплачують премії близьким особам або укладають договори з підприємствами, у діяльності яких вони мають приватний інтерес. Такі дії з боку посадової особи повністю суперечать принципам неупередженості та доброчесності публічної служби.

Особливо актуальною проблема конфлікту інтересів є для органів місцевого самоврядування. Часто депутати місцевих рад беруть участь у голосуванні щодо земельних питань, виділення бюджетних коштів чи прийняття рішень, які стосуються їхнього власного бізнесу або майна. Подібні випадки суттєво порушують вимоги законодавства, як наслідок, формується недовіра та негативне ставлення громадян до діяльності органів влади.

Суттєвою проблемою у сфері врегулювання конфлікту інтересів є складність доведення факту впливу приватного інтересу на службові

рішення. У багатьох випадках посадові особи формально виконують вимоги закону, але фактично продовжують впливати на процес прийняття рішень. Крім того, окремі поняття антикорупційного законодавства залишаються недостатньо конкретизованими, що ускладнює їхнє практичне застосування.

Не менш важливим є питання формування належної професійної етики публічних службовців. Щоб реально боротися з корупцією, мало просто написати гарні закони. Вагоме значення має рівень правової культури посадових осіб. Саме тому антикорупційна освіта є надзвичайно важливою, зокрема проведення тренінгів, підвищення кваліфікації та формування культури доброчесності у сфері публічної служби.

Україна також враховує міжнародний досвід у сфері запобігання конфлікту інтересів. У більшості європейських держав значна увага приділяється забезпеченню прозорості діяльності посадових осіб, фінансовому контролю, декларуванню доходів та дотриманню етичних стандартів. У процесі євроінтеграції Україна поступово вдосконалює антикорупційне законодавство відповідно до міжнародних стандартів.

Отже, конфлікт інтересів є однією з найбільш актуальних проблем у сфері публічної служби, оскільки створює умови для виникнення корупційних схем та, певним чином, значно знижує рівень довіри суспільства до органів державної влади. Українське законодавство фактично сформувало необхідну правову основу для запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, але практика застосування відповідних норм все ж таки свідчить про наявність значних проблем. Серед основних варто визначити те, що контроль є недостатньо ефективний, складно виявити прихований приватний інтерес, у окремих посадових осіб наявний формальний підхід до виконання антикорупційних обов'язків. Не можна опускати і недостатній рівень правової культури.

Водночас важливим напрямом удосконалення системи запобігання конфлікту інтересів є розвиток професійної етики, посилення

антикорупційної освіти та вдосконалення механізмів відповідальності за порушення законодавства.

Я вважаю, що насправді ефективне вирішення проблеми конфлікту інтересів можливе лише за умови поєднання дієвого правового регулювання, прозорості діяльності органів влади та формування високих стандартів доброчесності серед публічних службовців. І лише за таких умов можна буде гарантувати зміцнення авторитету державної влади, підвищення ефективності публічного управління та розвиток демократичної правової держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
3. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
4. Бусол О. Ю. Проблеми врегулювання конфлікту інтересів у законодавчій гілці влади. *Юридична наука*. 2021. № 3. С. 45–52.
5. Оболенський О. Ю. Державна служба : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2003. 344 с.
6. Василевська Т. Е. Конфлікт інтересів на державній службі: етичні аспекти. *Науково-інформаційний вісник Академії національної безпеки*. 2014. № 1. С. 106-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nivanb_2014_1_9
7. Серьогін С. М., Петренко О. С., Соколовський С. І. Психологічна залежність публічних службовців як фактор корупційної поведінки. *Аспекти публічного управління*. 2018. Т. 6, № 11–12. С. 102–110. URL: https://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2018_6_11-12_14